

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Давидова Ірина Віталівна, Зубар Володимир Михайлович СМАРТ-КОНТРАКТИ В КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	60
Сафончик Оксана Іванівна ДО ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖЯ НА НЕРУХОМО МАЙНО ТА ОБ'ЄКТИ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	63
Токарева Віра Олександрівна ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО БІОМЕТРИЧНОГО ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ.	68
Chanysheva Alina Rashydivna SECURITY INTERESTS UNDER ENGLISH LAW, CIVIL CODE OF UKRAINE AND DRAFT CIVIL CODE OF UKRAINE	72
Адамова Олена Семенівна ПРИВАТНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	75
Бабич Ірина Григорівна МАКСИМИ СІМЕЙНОГО ПРАВА У РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ	78
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ СПАДКОВОГО ТА ШЛЮБНОГО ДОГОВОРІВ	82
Глиняна Катерина Михайлівна РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПІДТРИМЦІ ТА ЗАХИСТІ ТВОРЧИХ ПРАВ ДІТЕЙ ...	84
Завальнюк Сергій Володимирович ПОНЯТТЯ ПРОГАЛИН У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ ІЗ СУМІЖНИМИ ПРАВОВИМИ КАТЕГОРІЯМИ.	87
Калітенко Оксана Михайлівна ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ ВРАЗЛИВОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА ЗАРУБІЖНОМУ ПРАВІ: ДО ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛІСТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ	90
Кривенко Юлія Василівна ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА: ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ТА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ	93
Матійко Микола Володимирович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИНЦИПІВ СІМЕЙНОГО ПРАВА	96
Мельник Олександр Володимирович ПРАВОВИЙ СТАТУС ДІТЕЙ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ: ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ	100
Омельчук Олександр Сергійович ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ КОПІЙ ОСОБИ ТА АВАТАРІВ	103
Орзіх Юрій Геннадійович НОТАРІАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ТА СПАДКОВИХ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	105
Оскілко Олексій Олегович АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЦИВІЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ	109
Павлова Вікторія Георгіївна ПРИНЦИП ОХОРОНИ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ СТОРІН СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ	112
Фасій Богдан Володимирович ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІД ВПЛИВОМ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ	114

Список використаних джерел:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Розвиток громадянського суспільства в Україні: минуле, сучасність, перспективи : колективна монографія / за заг. ред. О. М. Руденко, С. В. Штурхецького. Острог : ІГСУ, Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. 328 с.
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
4. Давидова Н. О., Менджул М. В. Громадське об'єднання та громадська організація: дихотомія понять. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 3. С. 51–57.
5. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1.
6. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.

Ключові слова: громадські організації, юридична особа, цивільно-правовий статус, суб'єкти цивільного права, майнова відповідальність.

Key words: civic organizations, legal entity, civil law status, subjects of civil law, property liability.

Матійко Микола Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри приватного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИНЦИПІВ СІМЕЙНОГО ПРАВА

Стаття 7 Сімейного кодексу України стосується загальних засад регулювання сімейних відносин. При цьому «в юриспруденції термін «принцип» використовується у різних аспектах: як елемент галузі права, як ідея, як цінність, як інструмент, як абстрактне правило, що застосовується до конкретних випадків» [1, с. 21]. Разом з цим в юридичній літературі принципи сімейного права визначаються як «провідні ідеї та положення, які визначають сутність сімейного права, стрижень, який поєднує окремі норми та інститути сімейного права в одне ціле» [2, с. 31], «закріплені в нормах сімейного законодавства основні керівні положення (засади), що відображають специфіку, сутність і зміст особистих та майнових відносин, які виникають між подружжям, батьками, дітьми, іншими членами сім'ї» [3, с. 25].

Серед принципів сімейного права в юридичній літературі виділяються: «державна охорона сім'ї, дитинства, материнства, батьківства; рівність учасників сімейних відносин; недопустимість державного чи будь-якого іншого втручання в

сімейне життя; пріоритет сімейного виховання; регулювання сімейних відносин за домовленістю (договором) між їхніми учасниками; пріоритет захисту прав та інтересів дітей і непрацездатних членів сім'ї; свобода укладення та розірвання шлюбу; одношлюбність» [4, с. 19], «державна охорона сім'ї, материнства, батьківства, ...одношлюбність (моногамія), ...визнання шлюбу, зареєстрованого лише в органах ДРАЦС, ...принцип свободи і добровільності при укладенні шлюбу, ...свободою та добровільністю його розірвання, ...недопустимість державного або іншого втручання у сімейне життя, ...пріоритет сімейного виховання дитини, ...пріоритет захисту прав та інтересів дітей та непрацездатних членів сім'ї, ...принцип рівності учасників сімейних відносин, ...принципи справедливості, добросовісності та розумності, ...сімейні відносини повинні регулюватися відповідно до моральних засад суспільства» [3, с. 27-33].

Під функцією права розуміється вплив права на суспільні відносини в певному напрямку та соціальне призначення права. Враховуючи загальнотеоретичне розуміння функції права, функція принципів сімейного права може бути визначена, як вплив принципів сімейного права на суспільні відносини в певному напрямку та соціальне призначення принципів сімейного права.

Серед функцій принципів сімейного права важливе місце займає регулятивна функція. Регулювання суспільних відносин становить спосіб впливу принципів сімейного права, який є змістом цієї функції. Принципи сімейного права «можуть мати пряму регулятивну дію», є «основою для вирішення конкретних сімейних конфліктів та винесення судом відповідних рішень», використовуються «у процесі тлумачення» права [1, с. 27].

Охоронний спосіб впливу, метою якого є охорона загальнозначущих, найбільш важливих відносин, усунення певних явищ, проти яких виступає суспільство, являє собою зміст охоронної функції принципів сімейного права.

Інформаційна функція принципів сімейного права являє собою вплив принципів сімейного права в інформаційному напрямку та інформаційне соціальне призначення принципів сімейного права. В юридичній літературі зверталася увага на те, що інформаційна цінність принципів права «може бути вищою у порівнянні з конкретними нормами» [5, с. 16]. При цьому в юридичній літературі звертається увага на те, що принципи сімейного права «мають також пізнавальне значення, оскільки є основою методології наукових досліджень сімейно-правових інститутів. Пізнавальна функція сімейного права теж має вирішальне значення при формуванні правової свідомості» [1, с. 28].

При тому що «віднесення сімейних відносин до сфери цивільно-правового регулювання продовжує залишатися предметом дискусій» [6, с. 10], а розмаїття поглядів на регулювання сімейних відносин «існувало у Стародавньому Світі (Римська та Візантійська імперії) і продовжує існувати наразі» [7, с. 266], та враховуючи, що в юридичній літературі звертається увага, що цивільне право серед інших «виконує специфічні функції, до яких належать: 1) уповноважувальна функція...; 2) компенсаційна функція» [8, с. 127], а цивільне право розглядається

як «найбільш повне втілення ідей і положень приватного права на національному рівні» [6, с. 9], можна спостерігати виконання певних функцій, які притаманні приватноправовим явищам, принципами сімейного права. Так змістом уповноважувальної функції права виступає уповноважувальний спосіб впливу, який полягає у створенні передумов для саморегулювання, встановленні принципів внутрішнього регулювання за допомогою угоди сторін, можливості визначення правил поведінки, суб'єктивних прав та юридичних обов'язків. Проявом уповноважувальної функції принципів сімейного права є, наприклад, положення ч.2 статті 7 Сімейного кодексу України, згідно якої сімейні відносини можуть бути врегульовані за домовленістю (договором) між їх учасниками.

Компенсаційна функція принципів сімейного права являє собою вплив принципів сімейного права в компенсаційному напрямку та компенсаційне соціальне призначення сімейного права. У компенсаційному способі впливу принципів сімейного права втілюється така особливість принципів сімейного права як можливість виступати інструментом відновлення справедливості. Він полягає в тому числі у забезпеченні можливості відновлення порушеного права та інтересу на еквівалентній основі.

Поряд із зазначеним в юридичній літературі також висловлювалася думка, що «принципи сімейного права виконують і системоутворюючу функцію, так як відображають специфіку окремих сімейно-правових інститутів та норм, взаємозв'язок між ними і об'єднують їх в цілісну систему», ціннісну функцію, яка «полягає в тому, що вони відображають сформовані суспільні, у тому числі моральні цінності та на їх основі і у відповідних ціннісних межах визначають напрями розвитку правового регулювання сімейних відносин», «стабілізуючу функцію, оскільки, на відміну від правових норм, які можуть часто змінюватися, вони є більш стійкими до змін, і відповідно забезпечують правову визначеність», «визначають напрями розвитку правового регулювання сімейних відносин, є своєрідними векторами стратегії реформування сімейного законодавства, що дає можливість сміливо стверджувати про виконання ними і прогностичної функції», а також «забезпечують збереження загальнолюдських цінностей в сімейному праві» [1, с. 28].

При характеристиці функцій принципів сімейного права певною мірою умовно можна виокремити дві групи критеріїв: внутрішні (які перебувають у рамках самого права) і зовнішні (які перебувають за межами права). Внутрішні критерії диференціації функцій принципів сімейного права впливають із способів впливу принципів сімейного права на поведінку людей, особливостей форм реалізації принципів сімейного права. Зазначеним критерієм обумовлено існування основних власно-юридичних функцій: регулятивної та охоронної. Зовнішнім об'єктивним критерієм класифікації функцій принципів сімейного права є різні соціальні фактори, які визначають призначення принципів сімейного права. В суспільстві можна виділити багато сфер суспільних відносин, серед яких – економічна, політична та виховна. Функції, що виділяються за цими

сферами називають соціальними. В якості змісту певної соціальної функції принципів сімейного права виступає їх зворотній вплив у певному напрямку на відповідну сферу суспільного життя та відповідне їх соціальне призначення. Так, економічна функція принципів сімейного права являє собою їх вплив в економічному напрямку та економічне соціальне призначення; політична – вплив у політичному напрямку та політичне соціальне призначення; виховна – вплив у виховному напрямку та виховне соціальне призначення. Класифікація соціальних функцій принципів сімейного права деякою мірою є умовною, оскільки в дійсності досить складно провести чітке розмежування впливу принципів сімейного права на рішення економічних, політичних, виховних та інших завдань. Функції принципів сімейного права існують не ізольовано одна від одної, а тісно взаємодіють між собою та взаємододаються.

Список використаних джерел:

1. Менджул М. В. Принципи сімейного права (сутність та проблеми застосування) : монографія. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2019. 420 с.
2. Сімейне право України : підручник / Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В. Жилінкова та ін. ; за заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 288 с.
3. Сімейне право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Т. В. Курило. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014. 316 с.
4. Сімейне право України : підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.
5. Матійко М. В. Інформаційна функція цивільного права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / М. В. Матійко; кер. роботи Є. О. Харитонов; Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2009. 20 с.
6. Цивільне право України : підручник у 3 кн. Кн.1 / Є. О. Харитонов, Р. О. Стефанчук, А. І. Дрішлюк та ін.; за ред. проф. Є. О. Харитонова, А. І. Дрішлюка. Одеса : Юридична література, 2005. 528 с.
7. Харитонов Є. О. Рекодифікація цивільного законодавства і регулювання сімейних відносин в Україні. *Шерешевські читання: Проблеми цивілістики в умовах пандемії та IT* : матер. Всеукр. наук. конф. (м. Одеса, 10 грудня 2021 р.) / МОН України, НУ «ОЮА» ; за заг. ред. д.ю.н., проф. Є. О. Харитонова. Одеса : Фенікс, 2021. С. 263-266.
8. Харитонов Є. О., Харитонова О. І. Приватне право як концепт. Том.І. Витки. Одеса : Фенікс, 2018. 556 с.

Ключові слова: сімейне право, принципи сімейного права, функції сімейного права, цивільне право, функції цивільного права.

Key words: family law, principles of family law, functions of family law, civil law, functions of civil law.